

NOVA FILATELIJA

LJUBLJANA
DECEMBER 1952
din 30- Št. 12 Leto IV.

FILATELIJA, BEOGRAD

Št. 9—10: U čast VI. kongresa KPJ: Ing. Živa M. Djordjevič: Sa visoko uzdignutom zastavom Socializma pobedonosno u susret VI. kongresu Komunističke partije Jugoslavije — Aktivnost Saveza filatelista Jugoslavije u čast VI. kongresa Komunističke partije Jugoslavije — I. Redovna God. skupština Saveza filatelista Jugoslavije — I. posleratna jugoslavenska filatelistička izložba — Inž. M. Verner: Za nadopunu »Priročnika manaka« — Izdanje H. F. S. — Bran.

Novakovič: Koverta i celine izdato za vreme okupacije Jugoslavije — Dejan Tubinovič: Prigodne marke posvećene Organizaciji ujedinjenih nacija u pripremi — Dragan Novak: Zašto skupljamo poštanske marke? — B. Vidovič: Naši umetnici grafičari — Veljko Kun — Inž. J. Petrovič: Jugoslovenski filatelistički časopisi — Prve poštanske marke — S. O.: Prva međunarodna izložba sportskih maraka — E. L. Vajs: Jugoslovenska dopisnica upotrebljena u Milanu — Kroz filatelistički svet — Naše marke — Naše celine — Prigodni žigovi — Pravilnik Saveza filatelista Srbije — Vesti iz Saveza — Nove marke — Oglasi.

V S E B I N A

Julij Bar: I. republička grafično-filatelistična razstava v Ljubljani (4.—12. X. 1952) — Ing. Ciril Pirc: 29.0000 (konec) — Ing. Zvonimir Milhofer: Razvrednotenje vnaprej v USA (2. nadaljevanje) — Ksenija Stebih: Svetovno slovstvo na znamkah (7. nadaljevanje) — Naše nove znamke — Naši posebni žigi — Nove znamke v svetu — Zanimivosti — Širokovni tisk — Oglasi — Popravki.

POPRAVKI

V številki 11 našega glasila izvolite popraviti naslednje:

1. V članku tov. Pavla Anderliča »Filatelija in naš tisk« bi se moral podnaslov pravilno glasiti: Ob petletnici filatelistične rubrike v ilustriranem tedniku »Tovariš«.

2. Pod rubriko »Naši posebni žigi« se glasi pravilna številka v oklepaju pri spodnjem žigu v prvi navpični vrsti 109 in ne 110.

3. Na strani 114 je v članku »FDC« izpadla zadnja vrsta, tako da se pravilno glasi opis kuvert: ... 10. Razstava v Kopru.

OGLASI

Želim zamenjati znamke STO in Italije (stare in nove) za znamke Jugoslavije. Srečko Merlak, ul. Roncheto 92, TRST (ali: c/o Založništvo tržaškega tiska, odpremní oddelek, Sežana).

Sodelujte v krožni zamenjavi FZS!

Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik Lojze černota, predsednik FZS — Tekoči račun Narodne banke: Ljubljana, štev. 604-95331-18 — Glasilo izhaja 10-krat na leto —

Letna naročnina 300 din — Tisk Celjske tiskarne v Celju.

NOVA FILATELIJA
GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

LETNIK IV.

LJUBLJANA 1952

UREDNIŠTVO

Št. 1—7: uredniški odbor (Pavle Anderlič, inž. Dušan Gruden, dr. Anton Lavrič), vsi iz Ljubljane.
Št. 8—12: inž. Dušan Gruden, Ljubljana.

ODGOVORNI UREDNIK

Št. 1—4: Silvo Pajk, Ljubljana.
Št. 5—12: Lojze Černota, Ljubljana.

SODELAVCI

Iz Ljubljane: Anderlič Pavle, Bar Julij, Bohinec dr. Valter, Gruden inž. Dušan, Jerković Branko, Kobal Ferdo, Kristan A. Cvetko, Lavrič dr. Anton, Milhofer inž. Zvonimir, Murko dr. Vladimir, Pirc inž. Ciril, Stebih Ksenija.
Izven Ljubljane: Fili Janko (Koper), Kunej Ferdo (Celje), Logar Srečko (Idrija), Marušič dr. Franc (Nova Gorica), Novak Dragan (Zagreb), Pirnat Ivan (Črnomelj) in Zirmann Alfonz (Postojna).

RISBE IN OPREMA

Romih Ivan, Ljubljana.

KLIŠEJI

Št. 1—11: Klišarna »Slovenskega poročevalca«, Ljubljana.
Št. 12: Klišarna »Ljudske pravice«, Ljubljana.

TISK

Št. 1—8 in 10: Tiskarna »Slovenskega poročevalca«, Ljubljana.
Št. 9, 11 in 12: Celjska tiskarna, Celje.

Naklada 1600 izvodov.

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK

Filatelistična zveza Slovenije, Ljubljana, poštni predal 281.

NOVA FILATELIJA

GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE
ORGANE MENSUEL DE LA FÉDÉRATION PHILATÉLIQUE DE SLOVÉNIE

LETNIK IV.

DECEMBER 1952

ŠTEV. 12

Julij Bar

I. republiška grafično - filatelistična razstava v Ljubljani (4. – 12. X. 1952)

V počastitev VI. kongresa Komunistične partije Jugoslavije in za triletnico svojega obstoja je priredila Filatelistična zveza Slovenije I. republiško grafično-filatelistično razstavo v Ljubljani. Razstava je vsestransko zelo lepo uspela.

Pri otvoritvi je bilo zbranih nad 80 povabljenih gostov med katerimi bi omenil tov. ministra Toneta Fajfarja, Zorana Poliča, Ivana Regenta, predsednika MLO Ljubljana Jaka Avšiča, prorektorja Tehniške visoke šole inž. Henrika Čopiča, šefa oddelka za izdajo znamk pri Ministrstvu pošte FLRJ tov. Dejana Tubinovića, pomočnika direktorja Zavoda za izradu novčanica iz Beograda tov. Ž. Čosića, naša ugledna umetnika Božidarja Jakca in Vladimirja Stovička, direktorja poštna direkcije v Ljubljani tov. Gerbca, zastopnike oblasti, tiska, filatelističnih in ostalih organizacij.

V pozdrav je spregovoril tov. Lojze Černota, predsednik Filatelistične zveze Slovenije, povabljene goste pa je vodil in tolmačil razstavljenе objekte tov. inž. Gruden. O tehnično in strokovno dobro pripravljenem vodstvu priča skoraj 2-urni obhod po razstavi.

Razstavnemu odboru je uspelo po temeljitem izbiranju došlega gradiva prikazati harmonično celoto z vseh grafično-filatelističnih ter filatelističnih področij, vkljub sorazmerno majhnemu številu razstavnih objektov (67) ter zasedenih vitrin (148).

V spominski knjigi, ki je bila na razpolago vsakemu obiskovalcu, se zrcali vsestranski uspeh in dober vtis, ki ga je razstava nujno morala zbuditi pri vsakem obiskovalcu. Navajam nekatere važnejše vpise: *Veoma lepo uredjena izložba (Ž. Čosić); Izložba je sijajno organizovana u svakom pogledu (major JLA Branko Jerković); Na našo razstavo smo lahko ponosni! Priznanje razstavljalcem in aranžerjem! (Cv. A. Kristan); Ugodno iznenadjen krasnim uredjenjem i materialom izložbe; — Po osvoboditvi gotovo najlepša filatelistična razstava; — Razstava je na višini in je lahko v ponos filatelistom FZS; — Na tej razstavi sem se veliko naučil (Dr. Jovan Hadži); — Razstava je z vzgojnega vidika zelo lepo in spretno aranžirana (Žabkar Jože); — Razstava je kljub težkočam dosegla svoj namen. Dokazala je, da tudi filatelija daje svoj delež napredku (Ferdo Kobal); — Poučno — dobro — lepo (mojster-graver Kocmut).*

Razstava je bila razdeljena na dva dela:

- I. grafično filatelistični in**
- II. filatelistični del.**

Grafično-filatelistični del je novost na filatelističnih razstavah FLRJ. Namen tega dela razstave je bil zainteresirati širši krog likovnih umetnikov za umetnostno udejstvovanje v filateliji, ker je likovna vrednost večine naših dosedanjih izdaj precej šibka, kar gotovo ni v ponos naše likovne umetnosti in naše filatelije v svetu. Znamke kot propagandno sredstvo, kot merilo zrelosti likovne umetnosti naroda, morajo biti dovršene umetnine in naši socialistični domovini v ponos. Filatelistična zveza Slovenije je žrtvovala precejšen znesek, da je prikazala v 4 vitrinah lepe fotografije uspešnih umotvorov raznih držav na področju filatelije.

Naši likovni umetniki, zlasti pa tovariša BOŽIDAR JAKAC in JANEZ TRPIN so vložili precej truda, da so opremili ta del razstave z osnutki in poizkusnimi tiski znamk.

Želeti bi bilo, da bi pri vsedržavnih razstavah uvedli to novost in prikazali grafično-filatelistično udejstvovanje vseh naših jugoslovanskih likovnih umetnikov.

Filatelistični del razstave je izredno poživil razstavni objekt Zavoda za izradu novčanica iz Beograda, ki je nazorno prikazal tiskanje z globinskim, ploskim in višinskim tiskom. Postopke sta tolmačila naš mojster-graver tov. Kocmut in njegov učenec tov. Babić; njuna ljubeznivost bo vsem ostala trajno v spominu. Poštni muzej Glavne direkcije pošt FLRJ (Beograd) je pokazal idejne osnutke, poizkusne odtise in odobritvene revizije za znamke.

Tudi ta dva razstavna objekta sta bila deležna splošne pohvale in velikega zanimanja večine obiskovalcev, ki so bržda prvikat lahko videli tehnični in upravni postopek nastajanja znamke. Obema razstavljalcema topla zahvala vseh filatelistov za poučna objekta z željo, da bi se še videli na prihodnjih razstavah.

Filatelistična zveza Slovenije je v dobro urejenem »Vodiču« za prvo republiško grafično-filatelistično razstavo dala vsem obiskovalcem izvrsten pripomoček za pravilno razumevanje razstavljenih objektov.

Slovenska filatelistična zveza kakor tudi slovenska filatelija sta s to razstavo dokazali svojo visoko raven v filateliji in sta dostojno počastili VI. kongres Komunistične partije Jugoslavije.

Tehnični podatki

Razstavljalo je 45 razstavjalcev skupno 67 objektov v 148 vitrinah. Podeljenih je bilo 58 nagrad. 9 objektov je bilo izven konkurence. Od 67 razstavnih objektov je bilo 21 objektov last tovarišev iz Slovenije, 46 objektov pa iz Ljubljane. Grafično-filatelistična razstava je bila zastopana z 12 objekti in 21 vitrinami, filatelistična razstava pa s 55 objekti in 127 vitrinami. Po Pravilniku razstavnega odbora Filatelistične zveze Slovenije je bilo filatelistično gradivo razvrščeno v naslednje skupine:

- I. častna skupina, v kateri sodelujejo:**
  - a) državne ustanove
  - b) tiskarne, ki tiskajo znamke; ta skupina je izven konkurence,
- II. zbirke znamk, celin in žigov slovenskega ozemlja,**
- III. zbirke znamk, celin in žigov FLRJ,**

- IV. zbirke znamk, celin in žigov ostalih držav,
  - V. študijske zbirke,
  - VI. tematske zbirke,
  - VII. mladinske in pionirske zbirke,
  - VIII. zbirke telegrafskih in železniških znamk, lokalnih, koncesijskih in vojnih pošt,
  - IX. zbirke načrtov, esejev, poizkusnih odtisov, novotiskov znamk in celin,
  - X. predmeti, ki so zgodovinsko zanimivi za razvoj pošte na Slovenskem,
  - XI. filatelistična literatura in
  - XII. filatelistični pribor.
- Vodič je bil urejen po drugem kriteriju, in sicer:
- I. Častna skupina,
  - II. Uvodni del razstave,
  - III. Znamka v likovni luči,
  - IV. Zbirke znamk, celin in žigov slovenskega ozemlja,
  - V. Zbirke znamk, celin in žigov teritorija FLRJ,
  - VI. Zbirke znamk, celin in žigov ostalih držav,
  - VII. Študijske zbirke,
  - VIII. Tematske zbirke,
  - IX. Mladinske zbirke in
  - X. Razno.

Podajam tabelarično statistične podatke:

Tabela I.

Število razstavljalcev	45	Število vitrin	
iz Ljubljane	27	izven konkurence	20
izven Ljubljane	18	Število objektov	
Število objektov	67	v graf. delu razstave	12
iz Ljubljane	46	Število vitrin	
izven Ljubljane	21	v graf. delu razstave	21
Število vitrin	148	Število objektov	
Število nagrad	58	v fil. delu razstave	55
Število objektov		Število vitrin	
izven konkurence	9	v fil. delu razstave	127

Tabela II.

Pregled razstavljenih objektov in števila vitrin po skupinah Vodiča v in izven konkurence:

Skupina:	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Skup.
Štev. razst. objektov:	2	3	12	9	7	16	4	6	4	4	67
Štev. razst. vitrin:	6	7	21	19	20	43	10	14	4	4	148
Štev. razst. obj. v konk.:	—	2	10	8	7	16	4	6	4	1	58
Štev. vitrin v konk.:	—	2	16	18	20	43	10	14	4	1	128
Štev. razst. obj. izv. konk.:	2	1	2	1	—	—	—	—	—	3	9
Štev. vitrin izv. konk.:	6	5	5	1	—	—	—	—	—	3	20

Tabela III.

Pregled razstavljenih objektov in števila vitrin po skupinah Pravitnika FZS v in izven konkurence:

Skupina:	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Skup.
Število razstavljenih objektov:	2	11	4	22	1	6	4	—	12	1	3	1	67
Število vitrin:	6	35	11	49	3	14	4	—	21	1	3	1	148
Število razstavljenih objektov v konk.:	—	10	3	22	1	6	4	—	10	1	—	1	58
Število vitrin v konkurenci:	—	34	6	49	3	14	4	—	16	1	—	1	128
Štev. razstav. obj. izven konkurence:	2	1	1	—	—	—	—	—	2	—	3	—	9
Število vitrin izven konkurence:	6	1	5	—	—	—	—	—	5	—	3	—	20

Tabela IV.

Pregled priznanih nagrad za razstavljene objekte po skupinah Vodiča:

Skupina:	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Skup.
Vrsta nagrad:													
Zlata pl.:	—	1	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	4
Pozlačena pl.:	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Srebrna pl.:	—	5	1	9	—	4	—	—	2	—	—	—	21
Bakrena pl.:	—	2	2	10	—	2	1	—	—	—	—	—	17
Diploma:	—	—	—	—	—	—	3	—	7	—	—	—	10
Pohvalnica:	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	3
	0	10	3	22	1	6	4	0	10	1	0	1	58

Ocenjevalno komisijo so sestavljali Julij Bar, inž. Franjo Lavrič, Ivan Stavec, Janko Fili in Milan Šporn. Predsednik žirije tov. Julij Bar, zapisnikar Milan Šporn.

Rezultati ocenjevanja so podani v tabeli IV. Žirija je bila v vseh primerih soglasna.

Skupina IV. (znamke, celine in žigi ostalih držav) je bila najmočnejše zastopana in to z 22 objekti v 49 vitrinah. Na drugem mestu je skupina IX (grafično-fil.) z 12 objekti in 21 vitrinami, na tretjem in častnem mestu je skupina III z 11 objekti in 35 vitrinami, nakar sledijo skupine VI, III, VII, XI, I, V, X in XII.

Razstavna plaketa, delo umetnika Vladimira Stovička

Kritična obdelava posameznih skupin

I. skupina: častna skupina, v kateri sta sodelovala Zavod za izradu novčanica, Beograd in Poštni muzej Glavne direkcije pošt FLRJ, Beograd. O tej skupini sem v uvodu že navedel bistvene podatke.

II. skupina: zbirke znamk, celin in žigov slovenskega ozemlja: Najlepši objekt te skupine je bila **specialna zbirka Slovenije** tov. Ivana Stavca iz Ljubljane; v 9 vitrinah je razstavil prelepo gradivo verigarjev. Nagrajen je bil z zlato plaketo ter je dosegel 50 točk od 52 mogočih.

Drugi objekt te skupine je bila **zbirka VUJA**, specialno obdelana, last tov. Janka Filija. Prejel je pozlačeno plaketo ter dosegel 45 točk.

Tretji objekt je bila **zbirka celin (dopisnic) VUJA** tov. Janka Filija. Dosegel je 44 točk ter prejel srebrno plaketo.

Četrti po vrsti je bil objekt tov. dr. Antona Lavriča, in sicer **Pred-filatelistična pisma Slovenije**; dosegel je 42 točk in srebrno plaketo; peti je bil objekt tov. Vasa Samca iz Ljubljane, ki je tudi razstavil »**Verigarje**«; dosegel je 42 točk in prejel srebrno plaketo.

Ta skupina je s svojimi 11 objekti v 35 vitrinah dostojno predstavljala moč slovenske filatelije na lastnem področju.

III. skupina: zbirke znamk, celin in žigov teritorija FLRJ. V tej skupini je bilo samo četvero objektov, uporabljenih vitrin pa 11. En objekt s 5 vitrinami je bil izven konkurence. Slaba stran raznih dosedanjih filatelističnih razstav je bila, da se je ponavljalo isto gradivo, zlasti znamke FLRJ, po 6 do 10-krat v generalnih zbirkah, kar utruja obiskovalca in mu ne nudi preveč užitka; na tej razstavi tega ni bilo, kar najboljše dokazuje število objektov te skupine kakor tudi raznolikost v skupini sami: **Generalna zbirka FLRJ, Partizanska pošta, Priložnostni žigi, Jugoslavija 1919/41.**

Prvo mesto je prejela zbirka tov. Milana Šporna: Jugoslavija 1919/41, in sicer srebrno plaketo, medtem ko sta bili generalna zbirka FLRJ (razstavila FZS) in VUJA-STT (razstavil Inspektorat PTT Koper) izven konkurence.

IV. skupina: zbirke znamk, celin in žigov ostalih držav. V tej skupini, ki je obsegala tretjino razstavnega prostora z 22 objekti v 49 vitrinah, je bilo več zelo zanimivih objektov. Dve pozlačeni in 9 srebrnih plaket nasproti 10 bakrenim in 1 pohvalnici dokazuje visoko raven razstavljenega gradiva. Najzanimivejša objekta sta bila:

1. **Avstrija od 1850—1938** tov. Milana Šporna, kjer so filatelisti lahko občudovali poleg ostalega lepega materiala tudi roznatega Merkurja na originalni pasici. (47 točk, pozlačena plaketa).

2. **Nemške kolonije** tov. Ernesta Čareja. Lepo gradivo, ki zasluži večjo pažnjo pri obdelavi. Po vrednosti bržda najboljši objekt na razstavi; zaradi slabe obdelave ni dosegel zlate, marveč s 47 točkami samo pozlačeno plaketo.

3. **Rekonstrukcija plošče prvih angleških znamk.** Razstavil tov. Janez Kopač z nekaterimi člani FZS. Po vzorni obdelavi najboljši objekt na razstavi. Spričo redkosti, visoke cene in težavne dosegljivosti pa je zbirka šele v začetnem štadiju ter vsebuje šele manjši odstotek kompletnosti, kar je seveda vplivalo na mnenje razsodišča, ki ni moglo priznati več kot srebrno plaketo.

4. **Generalna zbirka Srbije** od tov. Milana Šporna je dosegla 44 točk in srebrno plaketo.

5. **Generalna zbirka Švedske** od tov. dr. Antona Lavriča je prav tako dosegla 44 točk in srebrno plaketo.

6. **Lombardija** tov. Janka Filija je vkljub majhni obsežnosti dosegla prav tako 44 točk in srebrno plaketo, ker je kakovost posameznih redkih znamk res prvovrstna.

7. **ČSR** tov. Vasa Samca je generalna zbirka z manjšo specializacijo. Po obdelavi materiala drugi najboljši objekt na razstavi. Dosegla je 44 točk in srebrno plaketo.

8. **Izrael** tov. inž. Viktorja Accetta: generalna zbirka z manjšo specializacijo. Izredno lep material, ki bi pri boljši obdelavi dosegel večje število točk. Prejela je srebrno plaketo z 42 točkami.

9. **Generalna zbirka Švice** tov. Mirka Krivačiča: skrbno izbrani komadi z lepimi žigi pričajo o dolgoletnem trudu. Prejela je srebrno plaketo z 42 točkami.

10. **Generalna zbirka Francije** tov. Vasa Samca: zaradi nekompletnosti prvih izdaj ni prejela več ko srebrno z 42 točkami. Priporočal bi kompletiranje in zamenjavo nekaterih slabših komadov.

11. **Nizozemska** tov. Milana Šporna je prejela prav tako srebrno plaketo z 42 točkami.

V. skupina: študijske zbirke:

V tej skupini je bil razstavljen samo 1 objekt in to študijska zbirka **Cone B** tov. Martina Špindlerja. Kompletnost zbirke, dobra obdelava in obširno filatelistično delo na tem področju so izražene v podeljeni zlati plaketi s 50 točkami. Ta objekt je vzoren primer študijske in specializirane zbirke.

VI. skupina: tematske zbirke:

To področje filatelije, ki se iz dneva v dan vedno bolj širi, je bilo zastopano na razstavi s 6 objekti v 14 vitrinah. Po zanimivi obdelavi je prednjačila zbirka »Mostovi« tov. inž. Cirila Pirca, ki je dosegla 39 točk in srebrno plaketo. Drugi zelo zanimiv objekt je bil »Sola filatelije« tov. Pavla Anderliča, ki je v 3 vitrinah nazorno prikazal problematiko filatelije, težave, s katerimi se bori še neizkušen filatelist, ter najrazličnejša področja

zbiranja. Ta objekt je žel splošno priznanje in se je zlasti mladina lahko marsičesa naučila. Prejel je srebrno plaketo s 40 točkami. Po vrednosti gradiva je v tej skupini prednjačil objekt tov. Vasa Samec »Filatelistične razstave«, ki je prejel najvišje število točk 44 in srebrno plaketo. Tematsko zbirko »UPU« je razstavil tov. Marjan Juvanc ter dosegel 42 točk in srebrno plaketo. Zelo dober je bil tudi objekt inž. Dušana Grudna, tema »Dečje«, ki je dosegel 38 točk.

VII. skupina: mladinske in pionirske zbirke:

Čeprav je bila za to skupino predvidena samo diploma, je dosegla zbirka »Razvoj letalstva« tov. Ivana Marušiča bronasto plaketo, ker je bila zelo zrela in uspeša zbirka. Razstavili so še tov. Janez Pivk: »Vujna STT«, diploma; tov. Saško Logar: »Avstrija II. republika«, diploma in tov. Jakec Špindler: »Pro Juventute«, diploma.

VIII. skupina: zbirke telegrafskih in železniških znamk, lokalnih, koncesijskih in vojnih pošt:

V tej skupini ni bil razstavljen noben objekt, čeprav ni dvoma, da imajo slovenski filatelisti tudi take zbirke.

IX. skupina: zbirka načrtov, esejev, poizkusnih tiskov, novotiskov znamk in celin:

V to skupino je razsodišče določilo objekte iz grafično-filatelističnega dela razstave. Naši priznani likovni umetniki: Riko Debenjak, Maksim Gaspari, Božidar Jakac, Elko Justin, Miha Maleš, Janez Trpin, Maks Strenar in Janez Zajc so razstavili svoje osnutke znamk, FZS pa »Prikaz likovno uspelih znamk« v lepih povečavah.

Filatelisti smo zelo hvaležni razstavljalcem, ki so nam z razstavljenimi osnutki dokazali, da so zmožni ustvarjati na tem področju umetnosti visoko kakovostne umetnine, ki žal večkrat zaradi nerazumevanja višjih forumov niso sprejete in prihajajo v tisk mnogo manj vredni osnutki.

V tem delu razstave je dominiral z razstavljenim gradivom tov. Božidar Jakac, saj je razstavil svoj material kar v 11 vitrinah. Vložil je sam mnogo truda in časa za čim boljši uspeh tega dela razstave, za kar mu gre prisrčna hvala! Prejel je 52 točk ter zlato plaketo. Srebrno plaketo sta prejela za svoja izložka tudi tov. Maks Strenar iz Radovljice ter tov. Janez Trpin.

X. skupina: predmeti, ki so zgodovinsko zanimivi za razvoj pošte na Slovenskem:

V to skupino je razsodišče razvrstilo objekt tov. Ferdo Kobala »Dokumentacija raziskovalnega dela o Lovrencu Koširju, idejnemu tvorcu poštne znamke«.

Za svoje, za vso filatelijo izredno važno delo je prejel tov. Ferdo Kobal zlato plaketo z 52 točkami. Obširno dokumentarno gradivo priča o dolgoletnem boju za priznanje »očetovstva« znamke našemu rojaku Lovrencu Koširju (najrazličnejši dokumenti, obširna korespondenca, raziskovanja doma in na tujem). Koliko truda, časa in stroškov je bilo vložnega, da je bila svetovna filatelistična javnost opozorjena na skoraj stoletno zmoto o »očetovstvu« znamke! Rowland Hill, Anglež, se bo moral odreči prvenstvu in prepustiti svojo slavo našemu Lovrencu Koširju.

XI. skupina: filatelistična literatura:

Ta skupina je bila izven konkurence. Razstavljala je Filatelistična zveza Slovenije, in sicer 3 objekte v 3 vitrinah:

1. Izdaje Filatelistične zveze Slovenije,
2. Jugoslovanska filatelistična literatura in
3. Tuja filatelistična literatura.

XII. skupina: Filatelistični pribor:

V tej skupini je razstavil tov. Viktor Pirnat, FD Črnomelj, svoj objekt »Kako si uredim album«, ter prejel za svoj izložek pohvalnico.

Kakor sem že v uvodu naglasil, je Razstavni odbor FZS skrbno izbiral gradivo za razstavo. Dokaz temu je lepo število visokih priznanj: 4 zlate, 3 pozlačene, 21 srebrnih nasproti 17 bakrenim plaketam, 10 diplomam in 3 pohvalnicam, čeprav je razsodišče ocenjevalo objekte še strože kakor na I. filatelistični razstavi v Beogradu. Poleg omenjenih nagrad je razstavni odbor sklenil, da podeli plakete še naslednjim sodelavcem razstave:

Zavodu za izradu novčanic iz Beograda zlato plaketo
Umetniku Vladimirju Stovičku, avtorju plakete zlato plaketo
Glavni direkciji pošte FLRJ srebrno plaketo
Riku Debenjaku srebrno plaketo
Maksimu Gaspariju srebrno plaketo
Elku Justinu srebrno plaketo
Mihi Malešu srebrno plaketo
Tiskarni »Ljudske pravice« v Ljubljani srebrno plaketo
in Janku Orešiču, »JOL«, Ljubljana srebrno plaketo.

Tako uspelih razstav si filatelisti še in še želimo!

Ing. Ciril Pirc

29.000

(Konec)

Končni koeficient za l. 1870 vseh držav, tudi onih, ki so izdajale znamke le v klasični dobi (Toskana, Modena, Parma, Sicilija, Turn in Taxis, Bremen, Braunschweig itd.) se gibljejo med 0.7 in 5.1 ali 1.9 povprečno, se pravi, po 2 znamki letno. (Cerkvene države s koeficientom 13.1 zopet nisem upošteval iz istega razloga kakor ne pri koeficientih za l. 1915 Albanije.)

Namesto končnih koeficientov, ki nam povedo koliko znamk povprečno na leto je izdala kakšna država od početka do leta izračunanega koeficienta, pa lahko izračunamo tudi delne koeficiente, ki nam povedo, koliko znamk povprečno na leto je izdala država v gotovi dobi, recimo v kakšnem petletnem razdobju. Do-

bimo jih tako, da ugotovimo število znamk, izdanih v tej dobi, in jih delimo s številom let, za petletno dobo torej s petico. Če bi dobo krajšali na 1 leto, bi bil delni koeficient enak številu znamk, izdanih v tem letu, in pregled seveda tem natančnejši. Tudi diagrami, risani s temi koeficienti, so zelo zanimivi, pokažejo nam, katera leta so predvsem vzrok za lome v diagramih končnih koeficientov, v zvezi z zgodovino države pa v pretežnem številu primerov tudi za neposredne vzroke hudih skokov delnih koeficientov.

Za klasično dobo (1840—1870) se gibljejo delni koeficienti v mejah 0 in 7.2 za Španijo, kar bi se reklo, da so v Španiji v petletni dobi 1866—1870 izdali 7 znamk na leto. Tej sle-

di Portugalska s koeficientom 6.8 v isti dobi in Avstrija s koeficientom 5.8 za dobo 1861—1865. V splošnem pa koeficienti ne dosežejo 4.

V dobi 1871—1918 se razmere še niso bistveno »poslabšale«. Prednjači Portugalska s koeficientom 15.2 v dobi 1891—1895. Tej sledi Romunija s koeficientom 9.6 v dobi 1901—1905, Grčija s koeficientom 9.2 v dobi 1896 do 1900 in Avstrija s koeficientom 8.8 v dobi 1906—1910. V splošnem pa koeficienti v tej dobi ne dosežejo števila 8.

Doba od leta 1918—1950 pa se ponša z drugačnimi koeficienti: Nemčija 105.0, Rusija 95.8, Romunija 66.4, Bolgarija 48.6, Avstrija 36.8, Belgija in Jugoslavija 36.6, Italija 24.6, Albanija 24.4, Monako 23.8 doli do Velike Britanije 3.0 vse za dobo 1946—1950. Kakor pravljica iz devete dežele se nam zde koeficienti prvih dveh dob, če jih primerjamo z onimi sedanje dobe. Tam kvečjemu 15 znamk na leto v enem primeru, v mnogih primerih pa sploh nobene, in tu koeficienti do okoli 100, to sta skoraj dve znamki na teden.

Tako smo prišli na konec naših izvajanj. Naj ponovim na kratko, kaj smo ugotovili.

Izdaja znamk v evropskih državah se giblje nekako do leta 1918 v me-

jah potrebe. Od tu dalje pa se prične v nekaterih državah hitrejša rast, deloma še kolikor toliko v mejah potrebe, večinoma pa preko nje z izdajanjem priložnostnih in prigodnih serij; celo redne frankovne serije so postale plen tega »sodobnega« gledanja na znamke. Le malo držav je tudi v tej dobi ohranilo prvotno emisijsko politiko.

Iz diagramov končnih (pa tudi delnih) koeficientov lahko ugotovimo emisijsko politiko posameznih držav in njihovo pripadnost v eno ali drugo skupino.

V prvi skupini držav — pri katerih izdaja znamk ne presega potrebe — so Velika Britanija, Danska, Islandija, Švedska, Irska, Norveška, Finska in države, ki so izdajale znamke v klasični dobi, pa so kasneje zginile s politične pozornice.

V drugo skupino držav, ki z izdajo dobrodelnih in priložnostnih znamk presegajo normalno potrebo, pa vendar še v vzdržnih razmerah, grede Luksemburg, Vatikan, Švica in Nizozemska.

V tretjo skupino naposled sodijo ostale države, ki zasledujejo s svojo emisijsko politiko cilje, ki nimajo prave zveze s poštnimi tarifami in filatelističnim naziranjem svetovne filatelistične javnosti.

Ing. Zvonimir Milhofer

Razvrednotenje vnaprej v USA

(2. nadaljevanje)

Biroji se izdelajo po potrošnikovem naročilu. Najmanjša količina za 1 vrednoto je pri znamkah v polah 500.000 in pri znamkah v zvitkih 250.000 komadov. Leta 1948 je bilo okoli 5.000 birojev. Pri izmenjavi tarife ali pa likvidaciji enega izmed koncesionirah potrošnikov ostanejo velike količine RN znamk neizkoriščene; te vrnejo poštni upravi. Ker RN niso delane za zbiralce, se često zgodi, da na zbiralce odpade zelo majhno število RN, kajti ve-

čina se zgubi. Potemtakem so torej nekateri biroji ohranjeni za zbiralce samo v majhnem številu. Najbolj redki so biroji »Liberty MO« na znamkah v zvitku po 1½ c, stari biroji »Batavija III.« na znamkah v polah po 1½ c. in »Sheboygan Wis.« na znamkah v zvitku po 2 c.

LOKALI

Vsa RN, katera niso biroji, označujemo kot »lokale«. Njih število je večje od birojev in so tudi starejši,

kakor smo to že povedali. Začetek lokalov najdemo že na prvih znamkah USA. Njihova redna uporaba v sedanji obliki, to je »mesto-država med črtami ali linijami«* začenja v času prehoda v to stoletje. Pred tem časom jih najdemo na frankovnih in portovnih znamkah iz leta 1898/99. predhodnike RN pa tudi na znamkah iz leta 1902, največkrat v obliki »nemih« natisikov odnosno razvrednotenjenj (črte, linije, četverkotnike ali podobno), ki so natisnjena v knjigotisku, z ročnim žigom ali pa so to največkrat navadne, s peresom ali čopičem narejene črte (BAR PRE-CANCELES, slika 2, 2a, 2b). Večkrat lahko prepoznamo RN le, če je znakka še na pismu. Poredko najdemo predhodnike RN tudi v obliki črk. Na prvih izdajah portovnih znamk bomo našli dostikrat predhodne RN mesta New York v obliki zapletenih črk N in Y, obkroženih z jajčasto ogrlico, največkrat v modri, redkeje v črni barvi. Na starejših znamkah najdemo RN, ki so sestavljeni iz imena mesta in države in so največkrat brez okvira (slika 3). Redna uporaba RN, ki niso »nemi«, se začne leta 1903, ko so še bile v uporabi znamke izdaje 1895/99 in pravkar izdane znamke serije 1902. V začetku tega stoletja pogosto najdemo RN, katerih oblika ne ustreza predpisom (imena mest brez linij, v okviru, v krogu, diagonalno ali v obliki podkve, s tretjo linijo, ki je med označbo mesta in države itd.). Način, kako so nastala lokalna RN, je zelo različen, prav tako njih zvrsti. Po načinu izdelave jih lahko razdelimo v več skupin:

A. MEHANIČNO IZDELANA RN

1. V USA imenovana »ELECTROS« RN v knjigotisku, izdelana s ploščami, ki jih sestavljajo klišeji, razmno-

* Črte (Balken, BARS) imenujemo vodoravne daljice, katerih dolžina je manjša od širine znamke; linije (Linien, LINES) pa preme, ki segajo od enega konca pole do drugega (slika 1, 1a).

ženi na galvanski način (elektrolitično). Ta skupina RN je doslej najpogostejša. V zadnjem času jih vse bolj izpodrivajo ročni elektrosi, ki jih bom opisal kasneje. Tiskovne plošče sestojijo navadno iz 100, 50 ali 25 klišejev. Ker se je uporaba RN tako hitro razširila, izdeluje poštna uprava plošče za natis RN sama za vse velike potrošnike enako. Enotne tipe elektrosa izdelujejo po sistemu bratov Hoover (ki se je uveljavil v USA) in jih imenujejo »UNIVERSAL« (slika 4, 4a). O elektrosih z ožjo razdaljo (Abstand) bom spregovoril pozneje, ravno tako o elektrosih v treh vrstah.

2. RN iz ročno sestavljenih tip (TYPESET). Pri starejših RN najdemo natiske, ki so izdelani v knjigotisku s ploščami, ki obsegajo več klišejskih enot, pri katerih, za razliko od elektrosa, posamezni klišeji niso bili razmnoženi mehanično, marveč so bili posamič sestavljeni z roko (namesto enotnega odlitka). Ročno sestavljena RN spoznamo po tem, da imajo črke in znaki med seboj različno lego. Ta RN najdemo za mesta v individualni obliki, večkrat tudi brez linij ali črt.

3. Hektografirani natisi. V razmeroma majhnem številu prihajajo tudi RN, ki so natisnjena s črkami pisalnega stroja. So zelo redka in iskana (slika 5).

4. RN za znamke v zvitkih (COIL MACHINE). Izdelali so posebno napravo za natis RN na dolgih trahih znamk v zvitkih. Značilne so oblike na spodnjih slikah, pri katerih so natisi (pri vodoravno nazobčanih znamkah v zvitkih) v okviru, ki stoji pravokotno na sliko znamke. Okviri se dotikajo v neprekinjeni verigi. Širina okvira je približno enaka polovici širine znamke.

B. ROČNO NATISNJENA RN

5. Z gumijastim ročnim žigom natisnjena RN (HAND STAMPS). Ta RN imajo različne oblike in značil-

no blede barvo, zaradi česar jih večkrat težko preberemo (slika 6, 6a). Največkrat prihajajo iz majhnih mest; danes jih več ni. V večjih mestih jih uporabljajo samo podjetja, ki razpošiljajo blago po pošti. (Versandwarenhäuser).

6. Ročni natis s kovinskim žigom sestoji iz galvansko razmnoženih klišejev, ki jih imenujejo »ročni elctrosi«. Žig je nekoliko zaobljen in ravnajo z njim kot s sušilnikom za

črnilo. Tako lahko natisnejo RN na 25 do 30 znamk. Barva je temnejša in črke ostrejšje. Zaradi slabega ravnanja so ta RN pogostokrat nečitljiva in razmazana. Ta skupina RN stalno raste (slika 7, 7a). Podobno, kakor pri elektrosih, vendar bolj pogosto najdemo ročne elektroze z ozkimi razmaki med linijami. Imenujejo jih »ozki« (NARROWS). Razen tega najdemo ročne elektroze z mešanimi črkami.

Po tem kratkem pregledu lokalnih RN moram še opozoriti, da lahko navadne žige zamenjamo za RN, ker so nekateri žigi tem zelo podobni. V glavnem se razlikujejo poštni žigi od RN po tem, da ime mesta in države ni med dvema vodoravnima črtama, ampak tudi med dvema navpičnima, tako da je napis v okviru (BOX KILLER, slika 8, 8a). Večkrat uporabljajo takšne žige tudi za RN. Jasno je, da takšni žigi zabrišejo mejo med žigi in RN in jih lahko prepoznamo samo takrat, če znamka še ni odlepljena. V USA s takšnimi žigi vnaprej razvrednotene znamke ne priznajo za RN.

Lega lokalnih RN je pri pokončnih znamkah vodoravna, pri podolžnih pa poteka RN od zgoraj navzol ali od spodaj navzgor. Za ekspresne in paketne znamke so izdelane posebne vrste RN (slika 9). Obrnjena RN niso redkost. Posebno pogosta so pri elektrosih, ker polo 100 znamk pred tiskom RN v sredi prepognejo, odtisnejo RN na eno polovico, polo nato obrnejo ter potiskajo drugo polovico; zato ima druga polovica pole RN obrnjene nasproti RN prve polovice. Dvojna RN niso redka (sl. 10). našli pa bomo tudi trojne natise.

Barva natiskov RN je črna v raznih odtenkih. Pri gumijastih ročnih

RN je navadno več ali manj temno siva. Malokdaj so RN druge barve (n. pr. rdeča na črni Hardingovi znamki).

Da bi preprečili morebitno zlorabo s ponovno uporabo znamk RN, so v začetku tega stoletja začeli dodajati natisnjenemu RN še mesec in leto uporabe. Pozneje so to opustili, ker ni bilo vroka za to. Leta 1938 je izšla odločba, po kateri morajo imeti vse znamke višje vrednosti od 6 c. kontrolni natis s skrajšano označbo nosilca licence, meseca in leta. Kontrolni natis pritisnejo na znamko z ročnim žigom (slika 11) ali pa ga tiskajo v knjigotisku (slika 12). Najdemo ga pri birojih in lokalih. Tudi na nižjih vrednotah najdemo kontrolne natise. Majhni poštni uradi lahko uporabljajo v mesecu decembru za pakete tudi znamke višjih vrednosti brez kontrolnega žiga. Nekatera velika podjetja uporabljajo ročne elektroze ali ročno stavljene RN, ki že vsebujejo kontrolni žig (slika 13); te RN imenujejo »integrali« (INTEGRALS).

Lokalna RN niso samo navadne frankovne znamke, ampak tudi ostale poštne vrednotne. Le stare službene znamke in nekatere višje vrednote letalskih znamk niso RN.

(Dalje)

Ksenija Štebih

Svetovno slovstvo na znamkah

(7. nadaljevanje)

Obema se je med drugimi pridružil bistroumni jezikovni umetnik **Alexander Lange Kielland** (rojen 1849, umrl v Bergenu 6. aprila 1906). Študiral je pravo, postal lastnik in vodja opekarne pri Stavangeru, a je odšel leta 1878 v Pariz »da bi postal pesnik«. Bil je duhovit zastopnik realizma in kot pesnik oster bojevnik proti hinavščini in laži vsake vrste.

Norveška 1949:

25 oerov temnordeča (349),
40 oerov pruskomodra (350),
80 oerov rumenorjava (351).

Okoli leta 1880 je nastopil rod, ki je še bolj, kakor sta to storila Ibsen in Björnson, naglašal senčne strani življenja.

K tej **naturalistični** smeri spada tudi nekaj romanov pesnika in je-

zikovnega reformatorja **Arne Garborga** (rojen v Time v Joederenu 25. januarja 1851, umrl pri Oslu 14. januarja 1924), ki pa se je leta 1890 odvrnil od naturalizma in se polagoma približal kristjanskemu deizmu, močno socialno pobarvanemu »Traette Maend« (1891) — Trudne duše. Tudi Ibsen in Björnson sta se obrnila v novo smer. Poleg Björnsona je bil ravno polemik in psiholog Arne Garborg posebno odličen pripovednik.

Kakor v državnem jeziku (Riksmal) je tudi v umetnem jeziku (ki je navezal deželni jezik Landsmal na najstarejša norveška narečja) posegalo slovstvo po Wergelandu in drugih romantikih. V začetku so vsi pesniki te smeri obravnavali le narodno snov, daljnovidni duhovi, med njimi zopet **Arne-Garborg**, pa so dali tej književnosti širši okvir:

Norveška 1951:

25 oerov rdeča (362),
45 oerov modra (363),
80 oerov rjava (364).

Okoli leta 1910 je nastopila vrsta mlajših pisateljev, med njimi pisateljica modernih in historičnih romanov **Sigrid Undset** (rojena v Kallundborgu na Danskem 20. maja 1882, umrla v Lillehammeru 1949). Višek svojega pesniškega stvarjenja je dosegla v historičnih romanih: »Kristin Lavransdotter« (1920—1922) in »Olav Audunsson« (1925—1927). V »Kristini Lavransovi hčeri« se ji je posrečilo duh in lepoto nordijske pokrajine ter junaške postavne velike zgodovinske preteklosti povezati z večnim porajanjem rojstva in smrti, ljubezni in materinske usode, vojne in miru. Leta 1928 je dobila Nobelovo nagrado.

Turčija 1935:

30 (+30) *K modra* (887).

ŠVEDSKO SLOVSTVO

Iz **poganske dobe** se niso ohranili povezani slovstveni spomeniki. Vendar kažejo številni napisi v runah in pa izročila v staroislandski knji-

ževnosti, da je bilo tudi starošvedsko pesništvo podobno staroislandskemu in staronorveškemu; tudi pesništvo skaldov je bilo znano, le saga manjka.

Katoliška doba (1200—1521) je prinesla na Švedsko pisavo in omogočila prve pisane spomenike (najstarejši švedski rokopis je izpred leta 1250).

Ogromen vpliv je imela v tej dobi **Birgitta** (rojena v Finstadu na Švedskem 1303, umrla v Rimu 23. julija 1373), ki je družila stvarjajočo domišljijo z odprtim pogledom na naravo in ljudi. Svoje vizije »Up-penbarelser« je sama spisala, odnosno narekovala v švedskem jeziku. Povzročila je tudi prevod biblije v švedščino in v Birgittinih samostanih je nastala obširna prevodna in pridigarska književnost.

Švedska 1941:

15 oere rjava (287),
120 oere lila (288).

Posvetno pesništvo pa je bilo zelo skromno.

V **dobi reformacije** (1521—1611) je bilo švedsko duhovno življenje določeno skoraj izključno po Nemčiji.

Doba velesile (1611—1719). Sijajni vojni in politični uspehi so dvignili Švedsko na stopnjo velesile in osvobodili deželo enostranskega verskega vpliva reformacijske dobe. Gustav Adolf in njegovi nasledniki so vodili načrtno izobraževalno politiko.

V **dobi svobode** (1717—1772), ko so po smrti Karla XII. končale krvave vojne, je pričela na vseh poljih duhovna obnova, ustanovljene so bile akademije.

Veliki mojster opisne in sistemat-ske biologije, v glavnem botanike, **Carl Linné** (rojen v Råshultu na Smålandu 23. maja 1707, umrl v Upsali 10. januarja 1778), katerega topise štejemo med klasična dela švedskega slovstva, je skupaj z drugimi švedskimi učenjaki dosegel evropsko slavo.

Švedska 1939:

15 oerov rdečerjava (255).

Vpliv klasičnega francoskega slovstva postane vse bolj vladajoč.

Sam zase, deloma že v prihodnjo dobo spadajoč, stoji genialni lirik **Karl Mihael Bellman** (rojen v Stockholmu 4. februarja 1740, umrl ravno tam 11. februarja 1795). Pesnil je verske pesmi, satire, parodije, divertismane, priložnostne pesmi, predvsem pa pivske in ljubezenske pesmi, katere je bral v prijateljskih krogih, ki pa so se kmalu v prepisih in lektih razširjale. Njegova pesnitev je mešanica realizma in rokokoja, impresionizma, polna idiličnega veselja do narave in burleskne dovtipnosti, včasih otožna, često genialna improvizacija, hkrati graciozna in robato narodna, umetna v obliki kitic.

Pesnik je s svojimi pesmimi, polnimi veselja, še danes najbolj ljudski pesnik Švedske.

Švedska 1940:

5 oerov zelena (277),

35 oerov vinskordeča (278).

Gustavijanska doba (1772—1809) ima izrazito umetniški značaj. Vladajoči francoski vpliv traja dalje. V središču duhovnega gibanja stoji kot pobudnik in pospeševalec **Gustav III.** (rojen v Stockholmu 24. januarja 1746, nastopil vladu 1. 1771, umorjen v Stockholmu 29. 3. 1792), ki je sam pisal elege, drame in opere, ki pa so malo originalne. On je ustanovnik opere (1772) in narodnega gledališča (1787) v Stockholmu in osnovelec Švedske akademije (1782).

Švedska 1942:

20 oerov rdeča (289).

Romantična in klasična doba. (1809—1830). Politični dogodki 1809/1810 (izguba Finske, revolucija, nova ustava, svoboda knjigarstva in časnika) so visoko vzplamteli tudi voljo do obnove v slovstvu. Nemški vpliv je zamenjal francoskega. Boj proti akademiji in stari šoli sta vodili hkrati dve smeri. Ena je bila mistično-špekulativna, druga, obstoječa iz članov »Goethejeve zveze«, pa je bila bolj zgodovinsko-domodna.

Njihov voditelj je bil zgodovinar, filozof, pesnik in komponist **Erik Gustaf Geijer** (roj. v Ransäter-Värmlandu 12. jan. 1783, umrl v Stockholmu 23. aprila 1847). Geijer je ena najpomembnejših švedskih kulturnih osebnosti in je imel velik vpliv na različnih poljih. Kot filozof je poskušal od Kanta, Schillerja, Schellinga prevzeti idealistično svetovno naziranje preoblikovati v resnično filozofijo. V pesnitvah je uvedel nordijsko smer. Bil je soustanovitelj »Goethejeve zveze«. V svojem časopisu »Litteraturbladet« je objavil svoj »odpad« od historične šole in presojal socialne in politične razmere z liberalnega gledišča. Za njegovo zgodovino pisje je bilo to spremenjeno gledišče največjega pomena.

Njegovo prvo večje delo, ki je nastalo še pred »odpadom« je bilo »Svea Rikes häfder« (I. del, 1825), ki ga pa ni nadaljeval.

Švedska 1947:

5 oerov zelena (325),

90 oerov modra (326).

(Dalje prihodnjič)

*Vsem svojim bvalcem in
prijateljem iskreno želimo
srečno in uspehav novo
novo leta 1953!*

UREDNIŠTVO

N AŠE NOVE ZNAMKE

UNO — spominske

V kratkem bo izšla serija treh znamk, posvečena Organizaciji združenih narodov (UNO). Obsegala bo bržda vrednote za 15, 23 in 50 din. Po prvotnih vesteh bi morala iziti že v decembru in bi jo naj tiskali v Švici. Kakor se zdi, jo bo tiskala tiskarna »Ljudske pravice« v

Ljubljani, ki sedaj razpolaga z novim rastrom 100 (last PTT uprave Koper).

Motivi na znamkah predstavljajo reprodukcije slik naše srednjeveške umetnosti. Žirija je izbrala tri slike, in sicer:

15 din: Dekle z vrčem vode; del freske iz samostana Sopočani. Slika je nastala leta 1250 in predstavlja Kristusovo rojstvo. Dekle prinaša toplo vodo, vrč drži z brisačo, vodo pa vliiva v posodo, kjer naj bi se dete kopalo. Drža dekleta je graciozna, polna mladosti in ljubkosti.

23 din: »Golobje«; freska iz Nereza pri Skopju, kjer jo je neznan umetnik naslikal okrog leta 1164 v cerkvi Sv. Pantelejmona. Na znamki vidimo detajl, ko Jožef prinaša v dar dva goloba.

50 din: Dekle z amforo; na znamki je prikazan detajl freske iz cerkve Sv. Dimitrija v Peči. nastale v začetku XIV. stoletja.

Osnutke za znamke sta izdelala umetnika Riko Debenjak in Maksim Sedej iz Ljubljane. Uspela sta umetniško dodati izbranim motivom obvezen tekst ter simbol Združenih narodov.

Zavod za izradu novčаницa iz Beograda se zelo trudi, da bi tako kvalitetne osnutke zares lepo reproduciral. Upamo in želimo, da bi pri tem kar najlepše uspel.

NIKOLA TESLA: 10-LETNICA SMRTI

7. januarja 1953 izide serija dveh znamk, posvečena desetletnici smrti Nikole Tesle. Obsegala bo vrednoti za 15 in za 30 dinarjev. Na obeh vrednotah bo ista slika, ki predstavlja fotografijo skulpture Ivana Mestroviča: Nikola Tesla. Osnutek za znamko sta pripravila Petar Dobović, slikar-grafik iz Beograda ter naš znani graver Tanasije Krnjajić. Napisa »Nikola Tesla« in »Jugoslavija« sta na prvi vred-

noti v cirilici, na drugi pa v latinici. Barve še niso dokončno določene, vendar bo vrednota za 15 din rdeče, za 30 din pa modre osnovne barve. Znamke bo izdelal v globinskem tisku Zavod za izradu novčаницa v Beogradu. Velikost slike na znamki bo 20x28 mm, znamke same pa 24x32 mm.

NAŠI POSEBNI ŽIGI

Dne 28. decembra 1952 bo pošta v Kranju uporabljala poseben žig ob priliki odkritja spomenika Dr. Francetu Prešernu.

RAZSTAVE

Črnomelj, 9. XI. 1952

Dne 9. novembra 1952 je Filatelistično društvo »Oton Župančič« v Črnomlju priredilo za 3-letnico obstoja društva in v počastitev VI. kongresa KPJ I. razstavo znamk.

Razstava je pokazala znamke stare Avstrije, stare Jugoslavije, nove Jugoslavije, Istre in Srbije.

Razstavljeni so bili poštni žigi Belke krajine iz raznih dob.

V tematskih zbirkah so obiskovalci gledali: najlepše znamke, slavne ljudi, ženske, eksotične pokrajine, avione, živali itd.

Svoje mesto je našla na razstavi tudi zbirka: »Kako opremimo album za jugoslovanske znamke«, ki je že bila razstavljena v Beogradu in Ljubljani.

Na razstavi je bilo prikazano, da zbiramo poleg znamk tudi papirnati denar, kolke, nalepnice, kuverti, razglednice itd.

Razstavo je obiskalo mnogo ljudi. Povabilu so se odzvali tudi tovariši iz Metlike in Novega mesta. Ker ima društvo svoje kartone, so obljubili prireditelji za prihodnje leto še večjo in lepšo razstavo.

Za čas razstave je bil izdan »spominski blok« s sliko Črnomlja in spominskim besedilom.

Ivan Pirnat

Avstrija

12. XI. 1952. *Frankovna serija »narodne noše«* se je obogatila za nadaljnje tri vrednote in dosegla že število 34 vrednot:
2,20 šil. temnosiva (Ischl 1820),
2,50 šil. svetlorjava (Gornja Štajerska 1850),
7,00 šil. svetloolivna (Sulmska dolina — Štajerska).

Bolgarija

- k št. 5. 1. IX. 1952. Za 40-letnico obstoja *Zveze bolgarske socialno-demokratske mladine* izdana serija 4 znamk obsega vrednote: 2 stot., 16 stot., 44 stot. in 80 stot.
k št. 11. 23. VII. 1952. Za 10-letnico pesnika — revolucionarja *Nikole Vapčarova* izdana serija 3 znamk obsega vrednote:
16 stot. rjavokarminasta, 44 stot. rjavolila in 80 stot. rjavočrna.

Češkoslovaška

27. 6. X. 1952. Za »*Dan armade*« je bila izdana priložnostna serija štirih znamk: 1,50 Kč lilakarmin, 2 Kč sivorjava, 3 Kč karmin in 4 Kč črna; na prvi in zadnji vrednosti s sliko Jana Žižke kot simbola husitskih bojev.
28. 18. X. 1952. Ob *priliki razstave znamk v Bratislavi* je bila izdana priložnostna znamka za 1,50 Kč in pa spominski blok z dvema vrednotama 2 Kč in 3 Kč, ki so ga prodajali po 15 Kč.
29. 7. XI. 1952. Ob *obletnici oktobrske revolucije* je izšla serija treh znamk: 1,50 Kč, 2 Kč in 3 Kč.

Francoska

15. 18. X. 1952. *Letošnja serija šest* znamk *znamenitih osebnosti* obsega osebe iz druge polovice devetnajstega stoletja, in sicer:
8 f + 2 f temnomodra (Gustave Flaubert 1821—1880),
12 f + 3 f svetlomodra (Edouard Manet 1832—1883),

15 f + 4 f zelena (Camille Saint-Saëns 1835—1921),
18 f + 5 f sepija (Henri Poincaré 1854—1912),
20 f + 6 f rdeča (Hausmann 1809—1891),
30 f + 7 f vijoličasta (Adolphe Thiers 1797—1877).

Irska

1. X. 1952. *100-letnice pesnika Thomasa Moorea* so se spomnili z izdajo 2 znamk.

Italija

13. Za *500-letnico rojstva florentinskega dominikanca Girolama Savanarole* (1452—1498) je bila izdana spominska znamka za 25 Lir v vijolični barvi.
14. Ob *Prvi konferenci za zasebno zračno pravo v Rimu* je izšla priložnostna znamka za 60 Lir temnomodra/zelenomodra.
15. Ob *narodni razstavi gorskih čet v Bielli* je bila izdana priložnostna znamka v črni barvi za 25 Lir.
16. 21. XI. 1952. Znamka v počastitev spomina kardinala *G. Mas-saia* (1809—1866) za 25 Lir: rdečerjava, temnorjava.

Madžarska

15. X. 1952. *150-letnica rojstva Lajosa Kossutha*, voditelja revolucije (1802—1894) je bila proslavljena s serijo treh znamk: 40 F temnoolivna/roza, 60 F črna/modrikasta, 1 Ft temnovijolična/rumenkasta.
16. 11. X. 1952. Za »*Dan znamke*« sta izšli dve doplačilni letalski znamki: 1+1 Ft temnorjava, 2+2 Ft rdečkastooranžna.
17. 7. XI. 1952. Za *obletnico oktobrske revolucije* je bila izdana serija 3 spominskih znamk: 40 F rjavkastolila/olivna, 60 F siva/olivna, 1 Ft rdeča/olivna.

Nemčija - vzhodna

10. 15. X. 1952. Za *100-letnico smrti »očeta telovadbe« Friderika Jahna* (1778—1852) je izšla spominska znamka v temnozeleni barvi za 24 Pf s sliko Augusteuma v Wittenbergu.

V S E B I N A

Članki:

	Stran
29.000 (inž. Ciril Pirc)	87, 122, 152
Akcija za mir	68
Celine Slovenije iz časa okupacije 1941/45 (Dragan Novak)	84
Celine STO-VUJA (Janko Fili)	118
Čarodej filatelije	139
Filateliija in naš tisk (Pavle Anderlič)	138
Fila-patologija — ob prvem aprilu	IV/3
I. grafično-filatelistična razstava v Ljubljani	98
Italija izziva tudi s poštnimi znamkami (Cvetko A. Kristan)	82
Izvilleček iz zapisnika III. rednega občnega zbora FZS	50
I. jugoslovanska filatelistična razstava v Beogradu od 14. do 21. septembra 1952	17
I. jugoslovanska filatelistična razstava v Beogradu (14. do 21. septembra 1952) — (Julij Bar)	113
Kako si sam naredim album (Ivan Pirnat)	8, 24, 37
Koristen in potreben sklep	III/7
Koristen predlog (Branko Jerković)	90
Motivi na naših znamkah (Branko Jerković)	14
Način zbiranja znamk (Branko Jerković)	5
Naše izdaje znamk v letu 1951 (Srečko Logar)	36
Naši uspehi na I. jugoslovanski filatelistični razstavi v Beogradu (14. do 21. septembra 1952)	101
Občinstvo ocenjuje filatelistično razstavo (Ferdo Kunej)	140
Ob dnevu vstaje	65
Ob prazniku rojstva FLR Jugoslavije	129
Ob velikem prazniku — maršal Tito šestdesetletnik	33
Omejitve v filateliji (Srečko Logar)	68
Onemogla jeza	81
O zbiranju kolkov (Branko Jerković)	III/4
Partizanska pošta v Sloveniji (dr. Anton Lavrič)	21, 34
Perforirane razpolovljene znamke iz Rim. Toplic (Dragan Novak)	134
Plebisciti in znamke (dr. Vladimir Murko)	39, 85, 126
II. plenum FZS (inž. Dušan Gruden)	130
Pomladimo svoje vrste (inž. Dušan Gruden)	103
Pozdravljamo VI. kongres KPJ	97
Predfilatelistična pisma in žigi Slovenije (Dragan Novak)	105
Prva seja upravnega odbora SFJ	II/3
Razstave so pred durmi	66
Razvrednotenje vnaprej v USA (inž. Zvonimir Milhofer)	22, 109, 153
I. redni letni občni zbor SFJ (inž. Dušan Gruden)	102
I. republiška grafično-filatelistična razstava v Ljubljani (4. do 12. X. 1952) — (Julij Bar)	145
I. sektorska konferenca podružnic FZS	82

	Stran
I. slovenska republiška razstava znamk v Ljubljani	49
Sto let kanadske znamke	31
Svetovno slovstvo na znamkah (Ksenija Štebih) 7, 23, 41, 71, 86, 127, 135, ...	156
Zakopane znamke (Ferdo Kunej)	70
Zamujena obletnica (dr. Franc Marušič)	91
Za otroka — voor het kind (Ferdo Kobal)	89
Znamka v likovni luči (dr. Anton Lavrič)	99
Znamke pod drobnogledom (dr. Franc Marušič)	2, 18
Žigi na Slovenskem ozemlju (dr. Valter Bohinec)	131
 Popravki	 II/12
 Pravila FZS	 61
Pojasnilo k odredbi o zamenjavi znamk	IV/8
Pravilnik za filatelistične razstave v okviru FZS	42
Pravilnik za krožno zamenjavo znamk	77
Zamenjava s tujino	78

Samostojne rubrike:

Analogične razglednice	27
Delovanje podružnic	II/5, IV/8
Humor	IV/1, 30, IV/4, 80
Iz naših republik	15
Iz zgodovine naše filatelije (Celje)	105
Naše nove celine	30, 112
Naše nove znamke	11, 26, 45, 73, 92, 111, 141, 158
Naši ovitki prvega dne	II/1, 112, 143
Naši posebni žigi	44, 72, 112, 143, 159
Nove znamke v svetu	12, 29, 46, 75, 93, III/10, 144, 160
Občni zbori	15, 32, 47
Objave	II/4, II/5, II/7, II/8, III/9
Oglasi	II/9, II/11, II/12
Razstave	76, IV/7, III/8, III/9, 159
Razvedrilo: črkovnica	28, II/5
križanka	80, II/10
nagrada črkovnica	II/10
številčnica	16, IV/3
Strokovni tisk	16, 44, 79, IV/7, IV/9, IV/11, II/12
Zanimivosti	II/1, III/1, III/3, 48, II/7, IV/10, IV/11 IV/12

Pojasnilo: Strani ovitkov so označene z rimskimi številkami II, III in IV. Arabske številke izza ulomkove črte pomenijo številko revije, na katero se nanaša paginacija ovitka.

12. X. 1952. Za *velesejem 1952 v Leipzigu* sta bili izdani dve posebni znamki: 24 Pf temnordeča v nakladi 2,500.000 in 35 Pf temnomodra v nakladi 1,500.000.

Nemčija - zahodna

- k št. 14. 25. X. 1952. Za »*Dan znamke*« je izšla posebna znamka »100 let poštних znamk Thurn in Taxis« za 10 Pf zelena/modra/rdeča/rumena/črna v nakladi 10 milijonov.
15. 27. X. 1952. Ob *75. letnici uvedbe telefona* v Nemčiji je bila izdana posebna znamka modre barve za 30 Pf s sliko Filipa Reisa, izumitelja telefona. Naklada 5 milijonov.

Nemčija — zahodni Berlin

5. V seriji znamk »*Možje iz zgodovine Berlina*«, ki bo obsegala 10 vrednot, je izšla 12. oktobra temnordeča znamka za 20 Pf s sliko Wernerja Siemens (1816—1892), izumitelja dinamostroja, stvaritelja prve električne železnice, ustanovitelja prve nemške elektrotehnične tovarne Siemens & Halske. Ostale znamke bodo izšle prihodnje leto ter bodo prikazale Zolterja, Lilienthala, Rathenaua, Fontanea, Menzela, Virchova, Schinkela, Plancka in Humboldta.

Nizozemska

- g. 17. XI. 1952. Letošnja serija »*Voor het kind*« obsega zopet 5 znamk v bakrotisku, črne na barvasti podlagi:

- 2+3 C rumenozelena/črna: deček s kozico;
5+3 C rozardeča/črna: deklica na osličku;
6+4 C modrikastozelena/črna: deklica s psičkom;
10+5 C okerrumena/črna: deček z igrajočimi se mačicami;
20+7 C modra/črna: deček z zajčkom.

Posarje

3. I. X. 1952. Izšli sta *prvi dve vrednoti nove frankovne serije*: 5 Fr sivomodra s sliko Glavne pošte v Saarbrücknu in 15 Fr črnorjava s sliko rudarskih naprav.
4. XI. 1952. Letošnja serija »*Ljudska pomoč*« obsega 3 vrednote z reprodukcijami znanih slik (globinski tisk):
15+5 Fr temnorjava: »Grof Stroganov kot otrok« Jeana Baptiste Greuzea;
18+7 Fr lilakarmin: »Božji ovčar« (izrez) Murilla;
30+10 Fr modra: »Slika dečka« Georga Melchiorja Krausa.

Romunija

14. IX. 1952. Za *študentski kongres v Bukarešti* je izšla serija 4 znamk: 10 b modra, 20 b rjavorumena, 55 b zelena in 1,75 L karmin.

Sovjetska zveza

16. *75-letnica rojstva pisatelja Novikov-Priboja*: 40 k zelenačrna in zelenomodra.
17. *160-letnica rojstva Victor Hugoa*: 40 k rjavorumena in škrljasta.
18. *200-letnica rojstva Salvata Djulajeva*: 40 k karmin na roza.
19. *75-letnica rojstva arktičnega raziskovalca G. I. Sedova*: 40 k rjavočrna, zelena in temnomodra.
20. *100-letnica smrti V. A. Žukovskega*: 40 k črna na modrem.
21. *Sovjetsko-romunsko prijateljstvo*: 40 k rjava, svetlomodra, rdeča, rumena in ultramarin; 60 k zelena na roza; 1 R ultramarin.

22. 100-letnica smrti slikarja K. P. Brulova: 40 k smaragdnozelenena.
23. 75-letnica smrti pisatelja in revolucionarnega pesnika N. Ogarova: 40 k temnozelenena.
24. 50-letnica smrti pisatelja Gleba Ivanoviča Usponskega: 40 k črna/modra.
25. 160-letnica rojstva admirala Nahimova: 40 k črna/rumena/zele-na/modra.

STO — cona A

8. Pod Italijo zap. št. 13 do 16 našete znamke so izšle — kakor navadno — s pretiskom »AMG-FTT«. Na zap. št. 13 je pretisk v zlati barvi.

Svica

3. 1. XII. 1952. »Pro Juventute 1952« nadaljuje s slikami žuželk, najnižja vrednota pa spominja na 40-letnico teh dobrodelnih izdaj z navedbo letnic 1912 in 1952:
- 5+5 C rjavkastokarmin (slika dečka po sliki Alberta Ankerja),
 10+10 C zelena/rdečeoranžna/siva (pikapolonica),
 20+10 C lila/rumena/siva (lisar),
 30+10 C sepija/modra/siva (modrin),
 40+10 C modra/rjava/oker (hrastov prelec).

Z ANIMIVOSTI

Za kronanje angleške kraljice Elizabete II. v kolonijah izdane priložnostne znamke bodo obsegale naslednjih 61 vrednot:

- Aden, 15 c. zelena,
 Aden-Quaiti state of Shir and Mukala, 15 c. modra,
 Aden-Kathiri state of Seyun, 15 c. zelena,
 Antigua, 2 c. zelena,
 Ascension, 3 d. siva,
 Bahamas, 6 d. modra,
 Barbados, 4 c. oranžna,
 Basutoand, 2 d. purpurna,
 Bechuanaland, 2 d. rjava,
 Bermuda, 1½ d. modra,
 Falkland Isl., 1 d. rdeča,
 Falkland Isl. Depd., 1 d. modra,
 Fiji, 2½ d. zelena,
 Guyana, 4 c. rdeča,
 Honduras, 4 c. zelena,
 Salomon Isl. 2 d. siva,
 Cayman Isl., 1 d. rdeča,
 Ciper, 1½ p. zelena,

- Dominica, 2 c. zelena,
 Gambia, 1½ d. ultramarin,
 Gibraltar, 1½ d. zelena,
 Gilbert and Ellice Isl., 2 d. siva,
 Gold Coast, 2 d. rjava,
 Grenada, 3 c. zelena,
 Hongkong, 10 c. purpur,
 Jamaica, 2 d. zelena,
 Kenya-Uganda-Tanganjika, 20 c. oranžna
 Leeward Isl., 3 c. zelena
 Malaya-Johore, 10 c. purpur,
 Malaya-Kedah, 10 c. purpur,
 Malaya-Kelantan, 10 c. purpur,
 Malaya-Malacca, 10 c. purpur,
 Malaya-Negri Sembilan, 10 c. purpur,
 Malaya-Pahang, 10 c. purpur,
 Malaya-Pénang, 10 c. purpur,
 Malaya-Perak, 10 c. purpur,
 Malaya-Perlis, 10 c. purpur,
 Malaya-Selangor, 10 c. purpur,
 Malaya-Singapore, 10 c. purpur,
 Malaya-Trengganu, 10 c. purpur,
 Malta, 1½ c. zelena,
 Mauritius, 10 c. zelena,
 Montserrat, 2 c. zelena,
 Nigerija, 1½ d. smaragdno zelena,
 North Borneo, 10 c. škrlatna,
 North Rhodezija, 1½ d. oranžna,
 Nyassaland, 2 d. rumena,
 Pitcairn Isl., 4 d. temnozelenena,
 St. Christopher Nevis Anguilla, 2 c. zelena,
 St. Helena, 3 d. lila,
 St. Lucia, 3 c. rdeča,
 St. Vincent, 4 c. zelena,
 Sarawak, 10 c. modra,
 Seychelles, 9 c. sivomodra,
 Sierra Leone, 1½ d. lila,
 Somaliland Prot., 15 c. zelena,
 Swaziland, 2 d. rjava,
 Trinidad and Tobago, 3 c. zelena,
 Tristan da Cunha, 3 d. olivnozelenena,
 Turks and Caicos, 1 d. rjava,
 Virgin Isl., 2 c. zelena.

Thomas Moore, ki ga je počastila Irska z izdajo dveh znamk, je bil pesnik in glasbenik hkrati. Rojen je bil v Dublinu 28. maja 1779, umrl je na Stoperton Cottageu pri Devizesu (Wiltshire) 25. februarja 1852. Studiral je pravo in postal leta 1803 uradnik na Bermudih. Ondi si je postavil namestnika, ki je poneveril večji znesek denarja. Pred zaporom se je umaknil v inozemstvo ter je od leta 1819 do 1823 živel v Italiji in na Francoskem, od koder je poravnal s poneverbo nastali dolg. Od njegovih literarnih prijateljev je najpomembnejše ono z lordom Byronom, katerega je obiskal v Benetkah. Stalne vrednosti je njegova zbirka »Irish melodies (1808), izredno blagovočna, prsrčna, domoljubna besedila na stare ljudske napeve, nadalje »Sacred songs« (1816), ki so ga napravila za irskega narodnega pesnika ter njegova mojstrovina »Lalla Roskh (1817)«, prelep orientalski okvirni roman s štirimi otožnimi povestmi v stihih.

Od njega je tudi znani ponarodeli napev »Zadnji cvet poletja« iz Flotowove opere »Marta».

Š. K.